

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

Ter ondersteuning van taalzwakke kinderen

Kinderen leren al jong via hun ouders, broertjes en zusjes woorden kennen. Dat is belangrijk, omdat het helpt bij het leren lezen. Hoe meer woorden zij kennen als ze naar groep 3 gaan, des te beter zij het verder doen op school, zoals onderzoek heeft aangetoond. Niet elk kind krijgt van huis uit een flinke woordenschat mee. Sommige jonge kinderen moeten geholpen worden, want anders raken ze (verder) achter. Zij hebben hulp nodig om lezen leuk te vinden. Want wie later graag leest, gaat het vaker doen en leert ook beter.

Het stimuleren van de ontwikkeling is goed voor elk kind, maar in de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) gaat het specifiek om kinderen met een (taal)ontwikkelingsachterstand en om kinderen met een grote kans om zo'n achterstand op te lopen. Allochtone én autochtone kinderen.

VVE ondersteunt de ontwikkeling van kinderen van twee tot zes jaar:

- de voorschoolse periode loopt van twee tot en met drie jaar
- de vroegschoolse periode loopt van vier tot en met vijf jaar

Kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en basisscholen (groep 1 en 2) werken met VVE-programma's. De VVE-programma's zijn gericht op de ontwikkeling van het kind en omvatten de volgende ontwikkelingsgebieden:

- sociaal-emotionele ontwikkeling zoals hechting en de omgang met volwassenen, andere kinderen en jezelf
- taal met aandacht voor klanken en letters, interactie, verhalen vertellen en woordenschatontwikkeling
- rekenen, dit gaat over hoeveelheden, meten, construeren en grafische presentaties
- motorische ontwikkeling zoals spel en beweging, lichamelijke ontwikkeling

Met name op taalgebied kan de bibliotheek bijdragen aan de ontwikkeling van het kind.

Gemeente en school zijn verantwoordelijk

De gemeente is verantwoordelijk voor het VVE-beleid in de voorschoolse periode, dus voor kinderen tot vier jaar. Ook is zij verantwoordelijk voor het bepalen van de criteria waarop kinderen in aanmerking komen voor voorschoolse educatie. De gemeente wordt hierbij ondersteund door jeugdgezondheidszorg, consultatiebureaus, kindercentra en scholen. Verder moet de gemeente voldoende plaatsen bieden voor voorschoolse educatie.

De school is verantwoordelijk voor de vroegschoolse educatie, gericht op kinderen van vier tot zes jaar. De gemeente dient met de school afspraken te maken over de resultaten van de vroegschoolse educatie in de groepen 1 en 2. Bijvoorbeeld over het aantal woorden dat kinderen minimaal moeten kennen aan het eind van groep 2.

Gezamenlijk zorgen de scholen, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en de gemeente voor een doorgaande lijn tussen de voorschoolse en vroegschoolse educatie.

Financiering

Het ministerie van OCW betaalt de gemeente voor de voorschoolse educatie; OCW stelt hierbij kwaliteitseisen. Deze gaan bijvoorbeeld over het aantal uren per week dat voorschoolse educatie wordt gegeven in een peuterspeelzaal, over het aantal beroepskrachten in een groep en over de opleiding van de beroepskrachten.

Voor de vroegschoolse educatie ontvangen de schoolbesturen geld van het ministerie. Het opleidingsniveau van de ouders en het postcodegebied van de school bepalen onder andere de basis voor het budget.

Als een gemeente meer wil investeren in de voorschoolse periode nadat zij aan alle wettelijke verplichtingen heeft voldaan, dan kan zij extra geld besteden aan bijvoorbeeld leesbevorderingsprogramma's van de bibliotheek, zoals [Boekenpret](#) of [BoekStart](#).

Rol van de bibliotheek

Door het stimuleren van leesplezier ondersteunt de bibliotheek de taalontwikkeling bij (jonge) kinderen. De bibliotheek doet dit met kennis en materialen met en voor VVE-organisaties, ouders en kinderen. Concreet:

- door (structurele) samenwerking rond 'taalontwikkeling' te zoeken met gemeente, jeugdgezondheidszorg, kinderopvangorganisaties, primair onderwijs, bijvoorbeeld door participatie in de Lokale Educatieve Agenda (LEA)
- het uitvoeren van programma's zoals vanuit Kunst van Lezen: BoekStart en Bibliotheek op de basisschool of het uitvoeren van bibliotheekprogramma's zoals Boekenpret en Voorleesvogel
- het ondersteunen van VVE-programma's met een themacollectie
- scholing bieden aan ouders en intermediairs rond voorlezen en digitale media
- aansluiten bij de landelijke campagne De Nationale Voorleesdagen

Rol van ProBiblio

ProBiblio adviseert bibliotheken op beleidsmatig en inhoudelijk terrein. Onder meer bij de voorbereiding en invoering van leesbevorderingsprojecten als Boekenpret en BoekStart.

ProBiblio heeft diensten en producten die bestemd zijn voor het VVE-werk:

- scholing en training rond taalontwikkeling bij peuters en kleuters of voor duurzame samenwerking met gemeentelijke, maatschappelijke, culturele of onderwijspartners
- themacollecties waarmee de bibliotheek tegemoetkomt aan de vraag van VVE-instellingen naar materialen rond een bepaald thema. Zo'n collectie bestaat uit informatieve en verhalende boeken, audiovisueel materiaal, brochures, wandplaten en spelmateriaal
- de media-advieslijst *Tom & Pippo* geeft elk kwartaal informatie over de nieuwste boeken en andere media voor peuters, kleuters en hun ouders. Bibliotheken kunnen deze naar hun VVE-contacten verspreiden
- de gratis nieuwsbrief rond De Nationale Voorleesdagen. Ook deze kunnen bibliotheken aan de VVE-instellingen in hun werkgebied aanbieden
- de Excursie door Prentenboekenland: een rondreis voor peuters en hun (groot)ouders langs de mooiste, leukste en spannendste boeken in de bibliotheek

Tot slot

Hoe groter de woordenschat van een kind bij de aanvang van groep 3, des te beter is het kind in staat zijn schoolloopbaan succesvol te vervolgen. Alle VVE-inspanningen zijn er dan ook op gericht om dit te bereiken bij kinderen die dit van huis uit niet voldoende meekrijgen.

Sociale achtergrond en woordenschat

Een kind uit een gezin met:

- ongeschoolde of laaggeschoolde ouders hoort circa 615 woorden per uur
- ouders met een redelijke opleiding hoort 1.251 woorden per uur
- hoogopgeleide ouders hoort 2.153 woorden per uur

Bron: Hart & Risley (1995), *Meaningful Differences in the Everyday Experience of Young American Children*